

Parisimi Isumaqatigiissummut akuersinerup Kalaallit Nunaannut kingunerisinnaasai pillugit ilisimatitsissut

1. AALLAQQAASIUT NAGGASIINERLU

Danmarkip Parisimi Isumaqatigiissut atortussangortinnikuuaa Naalagaaffiit Peqatigiit Silap Pissusiata Allangoriartornera pillugu sinaakkutaasumik ataatsimeersuarneranni (UNFCCC). Parisimi Isumaqatigiissut 12. december 2015-imi UNFCCC-p ataani 21-ssaanik ataatsimeersuortoqarnerani (COP21) Parisimi akuerineqarpoq, Danmarkimillu atsiorneqarluni 22. april 2016 New York-imi. Kalaallit Nunaat (Naalakkersuisut) 8. april 2016 nalunaarpoq Danmarkip Parisimi Isumaqatigiissummik akuersinera Kalaallit Nunaata ilaatinneqannginnissaa Naalakkersuisut kissaatigigaat. Taamaattumik Danmarkip Parisimi Isumaqatigiissummik atortussangortitsineranut atatillugu Parisimi Isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut atuutinngitsoq nalunaarutigineqarpoq.

Ilaatinneqannginnerup atorunnaarsinnissaa maanna Kalaallit Nunaannit eqqarsaatersuutigineqarpoq, taamaalilluni Kalaallit Nunaat Parisimi Isumaqatigiissummut ilaalersillugu. Namminersorlutik Oqartussani Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup tassunga atatillugu Poul Schmith/Kammeradvokati qinnuigaa Parisimi Isumaqatigiissummut akuersinerup qanoq Kalaallit Nunaannut inatsisitigut piumasaqaatitassaanik nassuiaataasussamik ilisimatitsissusioqullugu.

Naalakkersuisoqarfiup uku misissoqqissaarneqarnissaat kissaatigaa:

- Nammatassat immikkoortiterneqarnerinut Danmarkip nalunaarutigisimasaanut atatillugu allatut iliuuseqarnissamut periarfissaqartoqarpa?

- b) Nunat namminneerlutik iliuusissatut pilersaarutaannut (NDC) suut naatsorsuutigineqarpat, matumunnga ilanngullugu iliuusissatut pilersaarutit taakku ilusilersornerini Kalaallit Nunaat qanoq periarfissaqarpa? Assersuutigalugu immikkoortut (sektor) ilaasa, soorlu aatsitassanut imaluunniit umiartornermut tunngasut, CO2-mik aniatitsinerup annikillisinnissaanut pisussaataaffinnit ilaatinneqannginnissaannut Kalaallit Nunaat periarfissaqarpa?

Kalaallit Nunaata ilaatinneqannginnera Parisimi Isumaqatigiisummi Danmarkip atortussanngortitaa atorunnaarsinneqassappat taava uagut ima naliliivugut:

- Kalaallit Nunaat Parisimi Isumaqatigiisummi immikkut peqataasutut inississanngilaq, Kunneqarfiulli Danmarkip Parisimi Isumaqatigiisummi peqataasup ataaniissalluni. Kunneqarfiup Parisimi Isumaqatigiisummi atortuulersitsinera tunngaviatigut Kunneqarfimmut tamarmut atuutissaaq, Parisimi Isumaqatigiisutit atuuffinngisaanik immikkut nalunaaruteqartoqanngippat.
- Kalaallit Nunaat – Kunneqarfiup Danmarkip atortuulersitsineranut ilaanermigut – Parisimi Isumaqatigiisummit inatsisitigut pisussaaffeqalissaaq, matumunnga ilanngullugit silap pissusiata allanngoriartornerata kingunipiluunik nunarsuaq tamakkerlugu annikillisitsiniarnerup nukittorsarnissaa, ilaatigut nunarsuarmi agguaqatigiisillugu kissassutsip qaffakkiartornerata suliffissuaqalinnginnerata nalaani kissassusiata 2 °C inorlugu qaffannissaata attatiinnarneratigut, silap pissusiata allanngoriartornerata kingunipiluinit nalimmassarsinnaanerup annertusarnissaa akiuussinnaassuseqarnerullu siuarsarnissaa, gassillu silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartarnerisa appasitsiinnarnissaat, kiisalu gassit silaannarmik kissatsitsisartut appasitsiinnarnissaat anguniarlugu silallu pissusianut patajaatsumik ingerlanissaaq anguniarlugu aningaasaqarnikkut ingerlasoqarnissaanik piunasaqaatit, takuuk Parisimi Isumaqatigiisummi artikel 2.
- Kalaallit Nunaat nunat namminneq aalajangikkaminnik annikillisaanissaminnik (NDC) pisussaaffeqarnerannut ilaassaaq, Parisimi Isumaqatigiisummi artikel 2-mi anguniakkat eqquutsinneqarnissaat eqqarsaatigalugu, takuuk Parisimi Isumaqatigiisummi artikel 3 aamma 4, taamaattorli Kalaallit Nunaat EU-mut ilaasortaanginnini pissutigalugu EU-p aalajangiinerinut, inatsisitigut pituttuisunik aalajangerinut il.il pituttugaanngilaq. Taamaattumillu aamma Kalaallit Nunaat EU-NDC-mit pituttugaanngilaq, taassumalu imarai Parisimi Isumaqatigiisut naapertorlugit EU-p annikillisagassai, nunallu ilaasortat tamarmik, matumunnga ilanngullugu Danmark, annikillisitsinissamut anguniagaannik aalajangersaaffiuvoq. Taakkulu pissutigalugit immikkuullarissumik inissisimasoqalerpoq.
- Danmarkip Parisimi Isumaqatigiisummi atortuulersitsinissaanut tunngaviusumik inatsimmi § 19 tunngavigalugu Folketingip ilanngunnissaanut aalajangiinissamut

siunnersuuteqartoqarnerani Savalimmiunut tunngatillugu assingusumik pisoqarpoq. Tassani tunngavigineqarpoq Savalimmiut namminneerlutik NDC-mik nassiussisinnaassanngitsut nassiussisariaqassanngitsullu, taamaattorli Savalimmiunut silap pissusia pillugu immikkut iliuuseqarnissamut nalunaaruteqartoqarumaartoq, NDC-mut Danmarkip EU aqqutigalugu nalunaarutigeriigaanut tapertaliullugu.

- Imalu iliortoqarsinnaavoq Danmarkimi naalakkersuisut suleqatigalugit Kalaallit Nunaanut immikkut silap pissusia pillugu iliuuseqartoqarnissaanik nalunaaruteqartoqarnissaa, NDC-mut Danmarkip EU aqqutigalugu nalunaarutigeriigaanut tapertaliullugu.
- Taamaalilluni Kalaallit Nunaata Danmarkimi naalakkersuisut suleqatigalugit taamatut immikkoortumik silap pissusia pillugu iliuuseqarnermigut Parisimi Isumaqatigiissummi pisussaaffiit naammassissagunigit qanoq tunniussaqaarsinnaanerluni aalajangertussaassavaa. Suleqatigiinneq tamanna namminersornermut inatsit tunngavigalugu Danmarkimilu naalakkersuisut Namminersorlutillu Oqartussat akornanni nunat tamalaat akornanni Silap pissusiata allanngoriartorneranut tunngasunut FN-ip silap pissusia pillugu ataatsimeersuarnerata ataani suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut tunngavigalugu ingerlanneqassaaq, matumunnga ilanngullugu Kalaallit Nunaata suliassaqarfik silap pissusianut tunngasoq akisussaaffigilernikuugaa eqqarsaatigalugu. Taamaalilluni inatsisitigit akornutissaqanngilaq Kalaallit Nunaata Danmarkimi naalakkersuisut suleqatigalugit Danmarkip EU-NDC-mi pisussaaffiinit allaanerusumik annikillisaaniarnermik aalajangiissappat. Matumunnga ilanngullugit ass. aatsitassarsiornermut umiartornermullu immikkoortut (sektor) Kalaallit Nunaata annikillisaanissamik pisussaaffiisa avataaniitinneqarsinnaassapput.

Naliliinerput paasissutissanik kikkunnit tamanit pissarsiarineqarsinnaasunik tunngaveqarpoq. Danmarkillu Parisimi Isumaqatigiissut tunngavigalugu pisussaaffiisa paasineqarnissaannut sunniuteqarsinnaasumik tamanut saqqummiunneqanngitsumik peqassappat imaassinnaavoq paasissutissat taakku naliliinermut sunniuteqarsinnaasut.

2. INATSIITIGUT TUNNGAVIK

2.1 Parisimi Isumaqatigiissut

Parisimi Isumaqatigiissut 12. december 2015-imi UNFCCC-p ataani 21-ssaanik ataatsimeersuartoqarnerani (COP21) Parisimi akuerineqarpoq, Naalagaaffiit Peqatigiit Silap Pissusiata Allanngoriartornera pillugu sinaakkutaasumik ataatsimeersuarneranni (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC).

Isumaqatigiissut Kyotoprotokolimut taarsiussaavoq, Kyotoprotokolilu gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup annikillisarnisarnissaanut pisussaaffiliisumik nunat tamalaat akornanni inatsisitigut pituttuisuni siullersaavoq¹.

2.1.1 Anguniakkat

Parisimi Isumaqatigiissut aqcutigalugu peqataasut nunarsuarmi anguniakkanut imminnut pisussaaffilerput, takuuk artikel 2, litra a-c (uagut nutsigarput):

- a) Nunarsuarmi agguaqatigiissillugu kiassutsip qaffakkiartornerata 2 °C inorlugu qaffannissaata attatiinnarnissaa, kiisalu suliffissuaqalinnginnerata nalaani kiassutsimit 1,5 °C sinnernagu kiatsikkiartornissaa sulissutigalugu
- b) silap pissusiata allanngoriartornerata kingunipiluinnut nalimmassarsinnaanerup annertusarnissaa akiuussinnaassuseqarnerullu siuarsarnissaa, gassillu silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartarnerisa nerisassanik pilersuinermut akornutaanngitsumik appasitsiinnarnissaat, kiisalu
- c) gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartarnerisa annikitsuunissaannut silallu pissusianut patajaatsumik ingerlanissaq anguniarlugu aningaasaqarnikkut ingerlaarnerit aqcutissiornissaat.

Artikelimi imm. 2 tunngavigalugu isumaqatigiissuttip piviusunngortinnissaa inatsisitigut naapertuilluartumik tunngaveqarpoq, tunngavigineqarporlu peqataasut tamarmik ataatsimoorlutik assigiinngissitaartumilli akisussaaffeqarnerat immikkullu periarfissaqarlutik, nunani assigiinngitsuni pissutsit apeqqaatillugit.

2.1.2 Nunat annikillisitsinissamik anguniagaat (NDC'er)

Parisimi Isumaqatigiissummi peqataasut tamarmik qaffasissunik nunaminni nammineq aalajangikkaminnik anguniagassaminnik (Nationally Determined Contributions, NDC'er) suliaqarnissaannik, nalunaarnissaannik atortitsinissaannillu piumasaqarfigineqarput, Parisimi Isumaqatigiissummi anguniakkat eqquutsinnissaat anguniarlugu. Peqataasullu nuna tamakkerlugu annikillisaanissamik suliaqassapput anguniakkamik angunissaat anguniarlugu, takuuk artikel 3 aamma artikel 4, imm. 2:

¹ Kyotoprotokolimi pisussaaffiliisumik piffissaritinneqartoq kingulleq 2020-mi naavoq.

”Artikel 3

Silap pissusiata allanngoriartorneranut nunarsuaq tamakkerlugu qisuariaatitut nunat namminnek aalajangikkaminnik iliuuseqarniarnerisigut, peqataasut tamarmik qaffasissumik anguniagalinnik suliniutissanik aallartitsillutillu nalunaaruteqassapput, takuuk artikel 4, 7, 9, 10, 11 aamma 13, isumaqatigiissutip uuma anguniagaanik eqquutsitsinissaq anguniarlugu, takuuk artikel 2. Peqataasut tamarmik ataatsimut iliuusaat piffissap ingerlanerani siuariaataassaaq, tassungalu atatillugu nunat ineriartortut peqataasut taperserseqarnissaannik pisariaqartitsisoqarnera akuersaarneqarpoq, isumaqatigiissutip pitsaasumik naammassineqarnissaa anguniarlugu.

Artikel 4

1. Artikel 2-mi anguniarneqartut piffissaq ungasissoq eqqarsaatigalugu kiassutsimut tunngatillugu anguniakkat, peqataasut nunarsuaq tamakkerlugu sapinngisamik piaarnerpaamik gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup apparitortilernissaa anguniarpaat, tassungalu atatillugu akuersaarneqarpoq nunat ineriartortut peqataasut piffissaq sivisunerusoq atorlugu tamanna angusinnaassagaat; peqataasut anguniarsaraat ilisimatuussutsikkut periarfissat pitsaanerpaat maanna pigineqartut atorlugit aniatitsinerit sukkasuumik appartinnissaat, taamaalilluni ukiuni untritilikkaat matuma affaani kingullermi inuit pilersitaannik gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup milluarneqartarnerisalu, suminngaanneernerinut immikkoortiterlugit, oqimaaqatigiilersimanissaat, tamannalu naapertuilluartumik tunngaveqassaaq, piujuartitsillunilu ineriartortitsinerup iluani ingerlanneqassaaq, piitsuussutsillu nungusarniarneqarneranut iliuuseqarnerup iluani ingerlanneqassalluni.

2. Peqataasut tamarmik nunaminni iliuuseriniakkatik suliarissavaat, nalunaarutigissavaat atortilerlugillu. Taamatut anguniagaqarnerminni peqataasut nunaminni silap pissusiata kingunerlutsitsinnginnissaanik iliuusissaminnik aallartitsissapput anguniakkatik anguniarlugit.

3. Peqataasut tamarmik nunaminni namminnek aalajangikkaminnik annikillisitsiniarlutik iliuusissaat siuariartuutaassaapput, piffissami tassani aalajangikkaminnik annikillisitsiniarnerannut sanilliullugu sapinngisamillu annerpaamik anguniagaqarfiussallutik, peqataasut ataatsimoorlutik immikkulli

akisussaaffeqarlutik periarfissaqarlutillu nunani assigiinngitsuni pissutsit apeqqutaallutik.

...

9. Peqataasut tamarmik ukiut tallimakkaarlugit nunaminni namminneq aalajangikkaminnik annikillisisiniarnitik nalunaarutigisassavaat, aalangiineq 1/CP.21 naapertorlugu, peqataasullu ataatsimeersuarneranni aalangiussat allat naleqquttut tunngavigalugit, isumaqatigiisummi uani ataatsimiinnertut taaneqarsinnaasuni, artikel 14-imilu nunarsuaq tamakkerlugu killiffinnik nalunaarusiami inernerusut eqqarsaatigalugit.

...

12. Nunat namminneq aalangikkaminnik anguniagaat allattorsimaffimmut kikkunnit tamanit takuneqarsinnaasumut allattorneqassapput, allattoqarfimmit suliarineqartumut.

13. Peqataasut tamarmik nunaminni aalajangikkaminnik anguniakkatik nassuiaatigissavaat. Inunnit aniatinneqartartunik piiarneqartartunillu nassuiaasiornermikkut peqataasut avatangiisinut tunngatillugu unneqqarissuuneq, tamanut ammasuuneq, eqqorluassuseq, naammalluassuseq, sanilliunneqarsinnaassuseq kinguneqartitsinerlu siuarsarpaat. Marloqiusamik kisitsinerup pinngitsoortinneqarnissaa qularnaassavaat, peqataasut ataatsimeersuarneranni, isumaqatigiisummi uani peqataasut naapinneranni, najoqqutassat akuerineqarsimasut naapertorlugit.

...

16. Peqataasut, matumunnga ilanngullugit suliniaqatigiiffiit nunat immikkoortuini aningaasaqarnermut ataatsimoortitsisut nunallu ilaasortaataasut, ataatsimoorlutik imm. 2 naapertorlugu iliuseqarniarlutik isumaqatigiissimasut, nunaminni namminneerlutik aalajangikkaminnik anguniakkatik allattoqarfimmut nalunaarutigilerunikkit isumaqatigiisummi piumasaqaatit nalunaarutigisavaat, matumunnga ilanngullugu aniatitsinerup annertussusia, piffissami aalajangersimasumi peqataasut tamarmik qaangernaveersaagassaat. Allattoqarfiup taava ataatsimeersuarnermi peqataasut atsiortullu isumaqatigiisummi piumasaqaatit pillugit paasitissavai.

17. Isumaqatigiisummi taamaattumi peqataasut tamarmik imm. 13 aamma 14 aamma artikel 13 15-ilu naapertorlugit aniatitsinerminnut akisussaasuupput, soorlu aamma taama imm. 16-imi isumaqatigiisummi allassimasumi aalajangerneqartoq.

18. Peqataasut ataatsimoorlutik iliuuseqartut, nunap immikkoortuani aningaasaqarnikkut ataatsimoorfiusumik suliniaqatigiiffimmik nammineerluni peqataasuusumik suleqateqartut sinaakkutaasullu iluini iliuuseqartut, nunat ilaasortat peqataasut suliniaqatigiiffimmik nunap immikkoortuani aningaasaqarnikkut ataatsimoorfiusumi immikkut tamarmik ataatsimoorlutillu suliniaqatigiiffik taanna peqatigalugu aniatitsinerminnut akisussaasuupput, soorlu aamma isumaqatigiissummi aalajangerneqartoq, soorlu imm. 16 tunngavigalugu nalunaarutigineqartoq imm. 13 aamma 14 aamma artikel 13 aamma 15 naapertorlugit.” (uanga erseqqissaanera)

Tassa imaappoq peqataasut ukiut tallimakkaarlugit nunaminni aalajangikkaminnik anguniagassamik nalunaaruteqassapput, takuuk artikel 4, imm. 9 anguniakkatillu nassuiaatigissavaat, takuuk artikel 4, imm. 13.

Anguniakkat tassaassapput peqataasup anguniagareriigaaniit siuariarnerusumik kingunillit, kiisalu peqataasumit anguniagaq qaffasinnerpaaq anguneqarsinnaasoq, takuuk artikel 4, imm. 3. Tamanna pillugu NDC-t anguniagaqarflluartussaapput, isumaqatigiissullu pissutsit allannortinnagit taamaatsiinnarnerisigut eqquutsinneqarsinnaangilaq.

Nunat namminneq aalajangikkaminnik anguniagaasa suliarinissaannut, nalunaarutiginiissaannut atortinnissaannullu peqataasut pisussaaffitsik eqquutsissallugu ataatsimoorlutik periarfissaqarput, tassa imaappoq isumaqatigiissummut ataatsimut NDC-mik nalunaaruteqarsinnaapput. NDC-p nalunaarutiginerani ataatsimoorluni isumaqatigiissummi piumasaqaatit nalunaarutigineqassapput, matumunnga ilanngullugit aniatitsinerup annertussusia, piffissami pineqartumi peqataasut tamarmik qaangernaveersaagassaat, takuuk artikel 4, imm. 16.

Ataatsimoorussamik NDC-mik suliaqarnissamut peqataasut tamarmik aniatitsinerup isumaqatigiissummi annertussusilerneqartup qaanginninnissaa akisussaaffigissavaat, takuuk artikel 4, imm. 7. Peqataasut sinaakkutit iluini kiisalu suliniaqatigiiffimmik aningaasaqarnikkut ataatsimoorfiusumik peqateqarlutik suliaqarnerini nunat ilaasortasut aniatitsinerminnut namminneq akisussaasuussapput, soorlu isumaqatigiissummi taama aalajangerneqartoq.

Tamanna naapertorlugu EU nunallu ilaasortaataat, matumunnga ilanngullugu Danmark, ataatsimoorussamik NDC-mik nalunaaruteqarniarlutik aalajangersimapput, ataani tamanna itisilerneqassaaq.

NDC-mi anguniakkat eqquutsinneqarsimangippata Parisimi Isumaqatigiissummi pillaatissanik periarfissaqartoqanngilaq.

2.1.3 Danmarkip Parisimi Isumaqatigiisummik atortussanngortitsinera

27. oktober 2016-imi Folketingimi aalajangiisoqarneratigut Danmarkip Parisimi Isumaqatigiisut atortussanngortippaa.²

Aalajangiinissamat siunnersuut 5. oktober 2016-imeersoq naapertorlugu EU nunallu ilaasortaaitai aalajangersimapput ataatsimoorlutik NDC-mik nalunaaruteqarnissamat pisussaaffitsik eqquutsinniarlugu. EU-p 6. marts 2015-imi nalunaarutaa tassaalerpoq EU-p NDC-liaa siulleq EU-mi gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup annikillisinnissaanik imalik, 1990-mut³ sanilliullugu 2030-mi minnerpaamik 40 %-imik annikinnerusumik aniatitsinissaq, taannalu 2020-mi allanngortinneqarpoq annikillisitsineq 55 %-inngorlugu.

Aalajangiinissamat siunnersuummi NDC-mut tunngasumik ilaatigut ima allassimasoqarpoq:⁴

"Aammalu maluginiarneqassaaq NDC-t, ukiut tallimakkaarlugit Parisimi Isumaqatigiisut naapertorlugu nalunaarutiginartartut (siullerpaamik 2015-imi, tulliani 2020-mi), Parisimi Isumaqatigiisutitaviani ilaanninneri, immikkulli allattorsimaffimmiittut, inatisisitigut pituttuisuunngitsutut inissisimallutik.

Taamaalillunilu aamma EU-p annikillisitsiniarnera Parisimi Isumaqatigiisummiinngilaq, kiisalu Danmarkip Parisimi Isumaqatigiisummik atortussanngortitsineratigut EU-p imaluunniit Danmarkip annikillisitsiniarneri imminnermini ilaannigillat. Taamaalilluni Parisimi Isumaqatigiisut Kyotoprotokolimit allaaneruvoq, Kyotoprotokolimmi isumaqatigiisutitaviani Danmarkip annikillisitsiniarnera allassimammat.

Parisimi Isumaqatigiisutip aamma allaaqutigaa piffissami aalajangersimannngitsumi isumaqatigiisutaanini, Kyotoprotokolimi piffissami aalajangersimasumi isumaqatigiisutaavoq. Parisimi Isumaqatigiisut tunngavigalugu peqataasut tamarmik ukiut tallimakkaarlugit NDC-mik nalunaaruteqarnissaminnik pisussaaffeqarput, nutaamillu NDC-mik nassiussisoqaraangat taanna siuliminit anguniagaqarnerusunik imaqassaaq (tassa imaappoq EU-mut tunngatillugu kingusinnerpaamik 2025-mi, taamaattorli 2020-mi periarfissaalluni NDC pioreersoq uppernarsaqqinnarsinnaallugu nutaamik nalunaaruteqanngikkaluarluni).

² Takuuk Folketingip aalajangiinera Danmarkip Parisimi Isumaqatigiisummik atortussanngortitsinera ulloq 27. oktober 2016 (2016/1 BFV 2).

³ Takuuk Folketingip aalajangiinissamat siunnersuutaa Danmarkip Parisimi Isumaqatigiisummik atortussanngortitsinissaanut ulloq 5. oktober 2016 (2016/1 BSF 2). Annikillisaanissaq Europæiske Råd-imi ulloq 24. oktober 2014 akuerineqarpoq.

⁴ Takuuk Folketingip aalajangiinissamat siunnersuutaa Danmarkip Parisimi Isumaqatigiisummik atortussanngortitsinissaanut ulloq 5. oktober 2016 (2016/1 BSF 2), pkt. 3 artikel 4-mut, aamma pkt. 4.1 annikillisaanissamat tunngasoq.

EU-p, matumunngalu ilanngullugu Danmark-ip, siornatigut taamaannikuunatik piffissap ingerlanerani anguniakkatik qaffatsikkiartuaartariaqarpaat.....

Tassani malugineqassaaq, Parisimi Isumaqatigiisummi artikel 4, imm. 16 naapertorlugu, peqataasut Parisimi Isumaqatigiisuttip iluani pisussaaffimminnik eqqortitserusuttut ataatsimoorlutik NDC-mik nalunaaruteqarnerminni ataatsimoorlutik anguniakkaminnik eqqortitsinissaminnut piunasaqaatit suunersut allattoqarfimmut nalunaarutigissavaat. Matumunnga ilanngunneqassapput piffissami pineqartumi aniatitsinerup annertussusia peqataasunut tamanut atuuttussaq. Peqataasut tamarmik immikkut aniatitsinermik qaffasissusianut akisussaasuupput, soorlu taama anguniagaqaqatigiinnermut isumaqatigiisummi allassimasoq. Tassunga tapertaliullugu malugineqassaaq artikel 4, imm. 17 naapertorlugu EU-p tamakkerluni annikillitsiniarluni anguniakkani eqquutsissimanngippagu, taava nunat EU-mi ilaasortat, matumunnga ilanngullugu Danmark, EU-p pisussaaffiisa ilaannik eqquutsitsinissani akisussaaffigissammagu. Ima aamma isumaqarpoq, Danmarkip nammineq immikkut pisussaaffini akisussaaffigissagaa, nunallu ilaasortat allat pisussaaffii pinnagit. EU-p annikillitseqqusaanera piissagaluarpat ass. Europami suleqatigiinnermut tunngavigineqartut annertuumik allannguuteqarnerat pissutaalluni, taava Danmark inatsisit inuiannut tamanut tunngasut tunngavigalugit Parisimi Isumaqatigiisummi pisussaaffinnut pituttorsimaannassaaq, matumunnga ilanngullugu nunat namminneg aalajangikkaminnik annikillitsiniarnerisa attatiinnarnissaat, nalunaarutiginissaat atortinnissaallu kiisalu piffissap ingerlanerani anguniakkaminnik qaffaajartuaarnissaminnut pisussaaffeqarnerat.” (uagut erseqqissaanerput).

1. november 2016-imi EU nunallu ilaasortaaitai sinnerlugit EU-p Parisimi Isumaqatigiisut atortussanngortippaa. Ulloq taanna Danmarkip Kalaallit Nunaannut tunngatillugu nunatut ilaatitsinnginnini nalunaarutigaa.

2.1.4 Savalimmiut Parisimilu Isumaqatigiisut

Danmarkip Parisimi Isumaqatigiisummik atortussanngortitsinerani Savalimmiut nunatut ilaatinneqannginnissaannik aalangiisoqanngilaq, Savalimmiullu Parisimi Isumaqatigiisummut pituttugaapput.

Danmarkip Parisimi Isumaqtigiissutip atortussanngortinnissaanut aalajangiinissamut siunnersuutip suliarineqarnerani Energi-, Forsynings- og Klimaudvalgi Savalimmiut Parisimi Isumaqtigiissummut akuerseqataanissaanut periarfissaqarnerseq apeqquteqarpoq. Akissummi ilaatigut ima allassimasoqarpoq:⁵

”FN-ip silap pissusia pillugu ataatsimeersuarneranut peqataasut kisimik Parisimi Isumaqtigiissummut atatillugu annikillisitsinissamik anguniakkaminnik nalunaaruteqarsinnaapput. Savalimmiut FN-ip silap pissusia pillugu ataatsimeersuarneranut nammineerluni peqataasutut inissisimannigilaq, Kunneqarfimmulli Danmarkimut ilaalluni, taannalu FN-ip silap pissusia pillugu ataatsimeersuarneranut peqataasuuvoq. Kunneqarfiup Parisimi Isumaqtigiissummik atortussanngortitsinera tunngaviusumik Kunneqarfimmut tamarmut atuutissaaq, Parisimi Isumaqtigiissutip atuuffiginngisaanut immikkut nalunaaruteqartoqannigipat.

Aatsaaqqissaaq 19. oktober 2016 Kunneqarfiup Parisimi Isumaqtigiissummik atortussanngortitsineranut peqataarusullutik Savalimmiut nalunaarput, tamannalu nuannaarutigisorujussuuara. Taamaattumik Savalimmiunut tunngasumik immikkut silap pissusianut iliuuseqarnissaaq nalunaarutigineqassaaq NDC-mut Danmarkip EU aqutigalugu nalunaarutigeriigaanut tapiliullugu.”

Naalagaaffeqatigiinneq pillugu nalunaarusiaq 7. april 2022-meersoq naapertorlugu Savalimmiut 2016-imi Parisimi Isumaqtigiissummik akuersipput, sulili annikillisaanissamik anguniakkanik (NDC) nassiusaqqaratik.⁶

2.1.5 Kyotoprotokolimut sanilliussineq

16. maj 2002-mi Danmarkip Kyotoprotokoli atortussanngortippaa immikkut Kalaallit Nunaata ilaatinneqannginnissaanik aalajangiinani.

Kyotoprotokolimi Annex B-mi nunat tamarmik immikkut pisussaaffilerneqarput. Tassannga allaanerussutigaa Parisimi Isumaqtigiissummi anguniakkat NDC aqutigalugu nalunaarutigineqartarnerat isumaqtigiissutitavianilu allassimanatik, inatsisitigulli pituttuinngitsumik allattorsimaffeqarpoq nunat peqataasut tamarmik NDC-vinik imalimmik.

⁵ Takuuk Energi-, Forsynings- og Klimaministeriap akissutaa ulloq 26. oktober 2016 apeqqummut 21-mut aalajangiinissamut siunnersuummi nr. B 2 af 5. oktober 2016 Danmarkip Parisimi Isumaqtigiissummik atortussanngortitsinissaanut folketingip aalajangiinissaanut siunnersuummi.

⁶ Takuuk Redegørelse nr. R 15 af 7. april 2022, Folketingstidende 2021-22, Tillæg G.

EU-p nunallu ilaasortaataasa Kyotoprotokolimi immikkut pisussaaffitik ataatsimoorlutik eqquutsippaat, tassungalu atatillugu nammatassat agguataarneqarnissaannik isumaqatigiissuteqarlutik.

Parisimi Isumaqatigiissummi EU nunallu ilaasortaatai ataatsimoorlutik NDC-mik nalunaaruteqartarput nunat ilaasortat immikkut tamarmik anguniagassaat allallugit.

Kyotoprotokol naapertorlugu Danmark pisussaaffeqarpoq aniatitsinini 8 %-imik appartissallugit. Kalaallit Nunaat – nunatut Danmarkip ataaniittutut - taamaalilluni taakkununga 8 %-inut pisussaaffeqaataavoq. Taamaattorli Kalaallit Nunaat – EU-mut ilaannginnini pissutigalugu – EU-p nammatassat agguataarneqarnissaannut isumaqatigiissutaanut pisussaaffeqanngilaq, tassanimi Danmark imminut pisussaaffilerpoq aniatitsinini 21 %-imik appartinniarlugu.

2.1.6 EU-p NDC-a 17. december 2020-meersoq

6. marts 2015-imi Danmarkip EU-mi nunat allat peqatigalugit NDC siullesq nalunaarutigaa. Taamani anguniarneqarpoq gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqarnerisa 1990-imut sanilliullugu 2030-mi 40 %-imik annikilleriarsimanissaat. Anguniakkat immikkoortuni (sektor) killilersukkani 2005-imut sanilliullugu 2030-mi 43 %-imik appartinneqarnerisigut, immikkoortunilu killilersugaanngitsuni 2005-imut sanilliullugu 2030-mi 30 %-imik appartinneqarnerisigut anguniarneqartussaapput. Anguniagaq inatsisitigut EU-p inatsisaani kinguneqartinneqartussaavoq EU-p kvotehandelsdirektiv-iata aaqqissorneratigut, immikkoortunut killilersugaanngitsunut nammatassat agguataarnissaannut isumaqatigiissutip aaqqissorneratigut orpippassuarnilu nunaatinilu aniatitat milluarneqartullu ataatsimoorluttigut. Danmarkimi anguniagaq tassaasimavoq immikkoortuni killilersugaanngitsuni 39 %-imik annikillisisineq, soorluttaaq aamma anguniakkap angunissaanut eqaannerusumik periuseqartoqarnissaanut periarfissaqartoq.⁷

EU-p NDC-a 17. december 2020 nutarterneqarpoq.⁸ NDC-mi nutarterneqartumi takuneqarsinnaavoq ilaatigut EU nunallu ilaasortaatai ataatsimoorlutik gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup 1990-imut sanilliullugu 2030-mi aniatitsinissat minnerpaamik 55 %-imik annikillisinnaannut pituttorsimasumik anguniagaqarnissaminnik imminnut pisussaaffilertut:

“II. NUNAT ANNIKILLISITSINISSAMIK ANGUNIAGAAT (NDC)

⁷ Takuuk Danmarkip Parisimi Isumaqatigiissummik atortussanngortitsinissaanut folketingip aalajangiinissaanut siunnersuut ulloq 5. oktober 2016 (2016/1 BSF 2), pkt. 4.1. annikillisaanissamut tunngasoq.

⁸ NDC-p nutartikkap tunniunneqarnissaata killigaa 18. december 2020, jf. <https://unfccc.int/NDCREG>.

27. EU-p nunallu ilaasortaataa NDC matumuuna nalunaarutigaat. EU nunallu ilaasortaatitani peqatigalugit pisussaaffilerput gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup 1990-imut sanilliullugu 2030-mi minnerpaamik 55 %-imik annikillisinnissaanut.”

NDC-p annex-iani ilaatigut allassimavoq EU nunallu ilaasortaatitai Parisimi Isumaqatigiisummi artikkel 4, imm. 2 naapertorlugu peqatigiillutik iliuuseqarniartut NDC-mi inatsisit aalajangiunneqartut naapertorlugit.

Annex-imissaaq allassimavoq aniatitsinissamat appartitsiniarnerit assigiinngitsut piffissami nassiunneqarnerani atuuttut, Danmarkimut tunngatillugu tassaasut 39 %, taamaattorli paasissutissat nunat ataasiakkaat anguniagaannut tunngatillugu anguniakkat pitsaanerulernermata aaqqissugassanngortut:

“Paasissutissat ataaniittut anguniakkat pitsaanerulernerat pissutigalugu allannngortinneqaratarsinnaapput.

Annikillisitsiniaanerit matuma nassiunnerani atuuttut imaapput.

- *Direktivip (EU) 2018/410-p ataani EU kvotehandelssystem: EU-p aniatitsinini immikkoortuni inatsimmi uani taaneqartuni 2005-imi annertussutsinut sanilliullugu 2030-mi 43 %-imik appartissavai;*
- *Maleruaqqusap (EU) 2018/842-p ataani, EU-mi nunat ilaasortat tamarmik EU-p avataani immikkoortut 2005-imi annertussutsinut sanilliullugu 2030-mi ima appartinniarpai:*
Belgien 35%, Bulgarien 0%, Tjekkiet 14%, Danmark 39%, Tyskland 38%, Estland 13%, Irland 30%, Grækenland 16%, Spanien 26%, Frankrig 37%, Kroatien 7%, Italien 33%, Cypern 24%, Letland 6%, Litauen 9%, Luxembourg 40%, Ungarn 7%, Malta 19%, Holland 36%, Østrig 36%, Polen 7%, Portugal 17%, Romænien 2%, Slovenien 15%, Slovakiet 12%, Finland 39%, Sverige 40%.
- *Maleruaqqusap (EU) 2018/841-p ataani gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartarnerisa ilanngunneqartarnerat piarneqartarnerallu nunalerinermi, nunap atornerata allannngorneratigut orpippassuaqarnermilu EU-p iluani, piffissami 2021-mit 2025-imut piffissamilu 2026-mit 2030-mut nunat ilaasortat tamarmik anguniassavaat aniatitsinerit piarneqartartunit annertunerunnginnissaat, taakkulu*

ima naatsorsorneqassapput nuna tamakkerlugu aniatinneqartut piiarneqartullu tamakkerlugit, immikkoortunut iliorarlugit, soorlu maleruaqqusami uani taama allassimasoq.”

NDC kingulleq 2020-ernisaammatt Danmark EU aqqutigalugu nutaamik 2025-mi NDC-liussaaq, taannalu atuuttumit siuariarnermik imaqassaaq, takuuk isumaqatigiissummi artikkel 4, imm.2-3 aamma 9.

2.2 Namminersornermut inatsit silallu pissusia pillugu ataatsimeersuarnerup iluani silap pissusia pillugu isumaqatigiinniarnermi Danmarkimi naalakkersuisunik suleqateqarnissamik isumaqatigiissut

Namminersorlutik Oqartussat pillugit inatsit (namminersornermut inatsit)⁹ § 16, imm. 1, ima imaqarpoq:

”Inatsisit inuiannut tamanut tunngasut tunngavigalugit isumaqatigiissutinut nunallu tamalaat akornanni malittarisassanut naalagaaffimmut qaqugukkulluunniit pituttuisunut Namminersorlutik Oqartussat pisussaaffinnik malinnittussaavoq.”

Kalaallit Nunaata nunatut ilaatinneqannginnini atorunnaarsissappagu, tamanna Danmarkip Parisimi Isumaqatigiissummik atortussanngortitsineratigut nalunaarutigineqartoq, taava Namminersorlutik Oqartussat namminersornermut inatsimmi § 16, imm. 1 naapertorlugu pisussaaffeqalissaaq, Parisimi Isumaqatigiissutip kinguneranik pisussaaffigilikkani, inatsisit inuiannut tamanut tunngasut tunngavigalugit isumaqatigiissutitut, Danmarkip atortussanngortitsineratigut naalagaaffimmut pituttuisunngormat.

Taamatuttaaq Kalaallit Nunaat Kyotoprotokolimut pisussaaffeqarpoq piffissami pisussaaffeqarfiusumi siullermi 2008-2012-mi, Danmarkip Kalaallit Nunaat nunatut ilaatinneqanngitsutut inissinnagu atortussanngortitsinera pissutaalluni.

Namminersornermut inatsimmi § 11, imm. 3-mi allassimavoq nunanut allanut isumannaallisaanermullu politikki naalagaaffiup susassaqarfigigai, naalagaaffimilu oqartussat akisussaaffii pisinnaatitaanerilu inatsit tunngavisoq tunngavigalugu pigineqartut ataannassasut.

Namminersorlutik Oqartussat silap pissusianut tunngatillugu politikkip ilaa akisussaaffittut tigunikuuaa, takuuk namminersornermut inatsimmi bilag, liste II, nr. 28. Namminersornermut

⁹ Takuuk inatsit nr. 473 12. juni 2009-meersoq.

inatsimmi suliaq piareersaataasoq naapertorlugu suliassaqarfik tassaavoq Kalaallit Nunaata silasiornikkut silallu pissusianut tunngasunik ilisimatusarnermut tunngatillugu sullinneqarneranut tunngasut, imartai silaannartaalu eqqaaniittut ilanngullugit, tassani anguniarneqarluni inuit inuunerannik pigisanillu illersuinissaq.

Inatsimmi suliaq piareersaataasoq naapertorlugu allassimavoq suliassaqarfiit Danmarkimi naalagaaffiup isumaa naapertorlugu naalagaaffiup oqartussaqaarfiata iluaniittussatut isigineqartut tassaasut nunanut allanut, illersornissamut sillimaniarnermullu politikki.¹⁰

Danmarkimi naalakkersuisut Namminersorlutillu Oqartussat 15. august 2012-imi suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarput, FN-imi silap pissusia pillugu ataatsimeersuarnerup ataani nunat tamalaat akornanni isumaqatigiinniarnissamut tunngatillugu. Isumaqatigiissummi anguniarneqarpoq Kalaallit Nunaata soqutigisaasa nakkutigineqarnissaat FN-ip silap pissusia pillugu ataatsimeersuarneranut tunngatillugu nunat tamalaat isumaqatigiinniarninerini, matumunnga ilanngullugit isumaqatigiinniarnierup ingerlarngani isumasiuineq peqataatitsinerlu namminersornermut inatsimmi § 13-imut, paasisutissanik pissarsisinnaanermut Kalaallit Nunaatalu saqquminerulernissaanik imaqtumut ilassutitut.

Namminersornermut inatsimmi tunngaviit Danmarkip Kalaallit Nunaatalu akornanni naligiinnermut ataqqeqatigiinnermullu tunngasut suleqatigiinnermi malinneqarput. Isumaqatigiissummi ilaatigut ima allassimasoqarpoq:

”2. Suleqatigiinnermut sinaakktissat

1. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi tunngavigineqarput namminersornermut inatsimmi Danmarkip Kalaallit Nunaatalu akornanni naligiinnik ataqqeqatigiinnissamillu tunngaviusut. Namminersornermut inatsimmi § 13-imi aalajangerneqarpoq Danmarkimi naalakkersuisut Naalakkersuisullu akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarsinnaaneranumt periarfissaq, inatsisit inuiannut tamanut tunngasut tunngavigalugit isumaqatigiinniarniermut tunngasut, taakkulu Danmarkimit isumaqatigiinniassutaallutillu isumaqatigiissutaassapput aammalu Kalaallit Nunaannut immikkut pingaarutillit.

...

3. Isumaqatigiinniartoqarnerani isumasiuineq peqataatitsinerlu

1. Naalakkersuisut isumasiorneqartarput Danmarkimi naalakkersuisut inissisimanerannik suliaqarnermut atatillugu EU-p ataatsimoorluni isummorsornerata isumaqatigiissutiginiarnerani.

¹⁰ Takuuk inatsimmut siunnersuut nr. L 128 5. februar 2009-meersoq, oqaaseqaatit nalinginnaasut pkt. 4.4.33. aamma pkt. 4.5.

2. EU-p isummersornerata aalajangiunneqarnissaata tungaanut Naalakkersuisut suliassaqarfinnut Kalaallit Nunaannut pingaaruteqarsorineqartunut peqataasarpog Danmarkimi oqartussat naligalugit.

3. Silap pissusia pillugu nunat tamalaat isumaqatigiinniarnerni Naalakkersuisut Kunngearfiup Danmarkip isumaqatigiinniariartortitaanut ilaasarput.

4. EU-kredsimi ataqatigiissakkanik ataatsimiinnerni sapinngisamik annerpaamik Naalakkersuisut peqataasinnaasariaqarput. Naalakkersuisut ataatsimiinnerni taamaattuni ilaanermanni Kunngearfiup Danmarkip isumaqatigiinniariartortitaatut peqataassapput, immikkullu peqataasutut pinnatik.

5. Isumaqatigiinniartoqarnerisa nalaani inissisimaffigineqartunit allaanerujussuarmik inissisimasoqarpat, taassuma sioqqullugu Danmarkimi naalakkersuisut Naalakkersuisullu akornanni paaseqatigiittoqareersimagaluartoq, taava Danmarkimi naalakkersuisut tamanna pillugu Naalakkersuisut isumasiussavaat. Taamatut isumasiuineq Naalakkersuisunut Danmarkimilu naalakkersuisunut ilaasortat isumaqatigiinniarnerni peqataasut akornanni ataatsimiinnertut ingerlanneqarsinnaapput.

...

5. Kalaallit Nunaata ersarissarneqarnissaa

1. Suliassaqarfik silap pissusianut tunngasoq Namminersorlutik Oqartussat akisussaaffigilernikuuaat, tamannalu tunngavigalugu Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaata silap pissusia pillugu politikianik aalajangiisinnaapput. Taamaalillunilu aamma Kalaallit Nunaata silap pissusia pillugu politikia ersarissarlugulu nalunaarutigisinnaavaa, namminersornermut inatsisip sinaakkutaasa iluini.

2. Danmarkimi naalakkersuisut Naalakkersuisullu tulluarsorisaanni, Danmarkimi naalakkersuisut Kalaallit Nunaata inissisimaneramik Naalakkersuisullu silap pissusia pillugu iliuuserisaannik ersarissaaqataassapput.”

3. NALILIINEQ – NUNATUT ILAATINNEQANNGINNERUP ATORUNNAARSINNEQARNERATA INATSIITIGUT KINGUNERISASSAI

Namminersorlutik Oqartussat allakkatigut 8. april 2016 nalunaarput Namminersorlutik Oqartussat kissaatigigaat Danmarkip Parisimi Isumaqatigiisummik akuersinera Kalaallit Nunaannut atuutissanngitsoq. Taamaalilluni Danmarkip Parisimi Isumaqatigiissut atortussanngortippaa nalunaaruteqarluni Parisimi Isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut atuutinngitsoq.¹¹

1. november 2016-imi Danmarkip Parisimi Isumaqatigiisummik atortussanngortitsineranut atatillugu Kalaallit Nunaata nunatut ilaatinneqannginera atorunnaarsinneqassappat, uagut ima naliliivugut Kalaallit Nunaat naalagaaffeqatigiinnermut ilaanermigut inatsisit inuiannut tamanut tunngasut (folkeret) aqqutigalugit Parisimi Isumaqatigiissummit pisussaaffilerneqartoq, takuguttaaq namminersornermut inatsimmi § 16, imm. 1.

Tamassuma kinguneraa Kalaallit Nunaata Danmarkip atortussannguineratigut Parisimi Isumaqatigiissumi piumasaqaatinik malinnittussanngornera, silap pissusiata kingunerluutaanik nunarsuaq tamakkerlugu iliuseqarnerup nukittorsarnissaa, ilaatigut nunarsuarmi agguaqatigiisillugu kiassutsip suliffissuaqalinnginnerata nalaani kiassusiata 2 °C ataatingaatsiarlugu qaffannissaata attatiinnarnissaa, silap pissusiata allanngoriartornerata kingunipiluut nalmassarsinnaanerup annertusarnissaa akiuussinnaassuseqarnerullu siuarsarnissaa, gassillu silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartarnerisa appasitsiinnarnissaat, kiisalu gassit silaannarmik kissatsitsisartut appasitsiinnarnissaat anguniarlugu silallu pissusianut patajaatsumik ingerlanissaq anguniarlugu aningaasaqarnikkut ingerlasoqarnissaanik piumasaqaatit, takuuk Parisimi Isumaqatigiissummi artikel 2.

Parisimi Isumaqatigiissut Danmarkillu atortussanngortitsinera Danmarkimut annikillisitsinissamik imaqanngilaq. Annikillisitsinissaq taamaallaat EU-NDC-mi ilaavoq isumaqatigiissummut nalunaarutigineqartoq. Danmarkip EU-NDC-mi annikillisitsinissamik pisussaaffimmi eqquutsinnissaa akisussaaffigissavaa, kisianni tamanna EU-mi inatsisit tunngavigalugit pisussaaffiussaaq, Parisimilu Isumaqatigiissut tunngavigalugu inatsisit inuiannut tamanut tunngasut tunngavigalugit pisussaaffiunani.

Taanna naapertorlugu Parisimi Isumaqatigiissutip Danmarkimit atortussanngortinneqarnissaa pillugu aalajangiinissamut siunnersuummi allanneqassaaq EU-p annikillisitseqqusaanera piissagaluarpat – Europami suleqatigiinnermut tunngavigineqartut annertuumik allannguuteqarnerat pissutaalluni –

¹¹ Jf. Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen af 5. oktober 2016 (2016/1 BSF 2), pkt. 9 om Grønland og Færøerne.

taava Danmark inatsisit inuiannut tamanut tunngasut tunngavigalugit Parisimi Isumaqatigiisummi pisussaaffinnut pituttorsimaannassaaq.

Kalaallit Nunaat EU-p avataaniinni pissutigalugu EU-p aalajangiinerinit, aalajangiinerinit inatsisitigut pituttuisunit il.il. pituttorsimassanngilaq, matumunnga ilanngullugu EU-NDC, tassaniippummi Parisimi Isumaqatigiisutip ataani EU-p annikillisagassai. Danmarkip NDC-ni EU aqutigalugu nalunaarutigereermagu apeqqutaalerpoq qanoq ililluni Kunngearfiup Danmarkip NDC-mik pisussaaffini eqquutsinneraa, Kalaallit Nunaat Parisimi Isumaqatigiisummut pisussaaffilerneqassappat nunatut ilaatinneqannginerata atorunnaarsinneratigut.

Parisimi Isumaqatigiisummi oqaasertaasut naapertorlugit Kalaallit Nunaata nammineerluni Parisimi Isumaqatigiisutip iluani NDC-mik nalunaaruteqarnissaanut soorlu periarfissaqanngitsoq – Kalaallit Nunaat kunngearfimmuut Danmarkimut ilaalluni, Danmarkilu Parisimi Isumaqatigiisummi peqataasutut inissisimalluni.

Kalaallit Nunaata NDC-mut piumasaqaatinut eqquutsisisinnaaneranut tunngatilugu imatut iliortoqarsinnaassagunarpoq, Kalaallit Nunaata Danmarkimi naalakkersuisut suleqatigalugit periarfissarsiorinissaa, Parisimi Isumaqatigiisutip iluani Kalaallit Nunaat immikkut silap pissusianut tunngasumik iliuuseqarnissaanik ilanngussisoqarsinnaasoq, Danmarkip EU aqutigalugu NDC-anut tapiliullugu.

Immikkoortoq 2.1.4-mi qulaani oqaatigineqareersutut periuseq tamanna Savalimmiumut tunngatillugu atorneqarnissaa pilersaarutigineqarpoq.

Taamaalilluni Kalaallit Nunaata aalajangertussaassavaa qanoq ililluni Kalaallit Nunaata silap pissusia pillugu immikkut iliuuseqarnermigut Parisimi Isumaqatigiisummi pisussaaffiit naammassisinnaanerlugit.

Kalaallit Nunaata silap pissusia pillugu iliuuseqarnissaata aalajangiunnissaanut tunngatillugu Kalaallit Nunaata silap pissusianut tunngasut suliaassarfittut akisussaaffigilernikuuai. Illuatungaatigulli aamma naalagaaffeqatigiinnerup iluani Parisimi Isumaqatigiisummut Kalaallit Nunaat ilaalissaaq, nunanullu allanut tunngatillugu Danmarkimi naalakkersuisut naalagaaffeqatigiit sinnerlugit iliuuseqartartussaavoq. Taamaattumillu Kalaallit Nunaata silap pissusia pillugu iliuusissai suusanersut uagut isumarput naapertorlugu Danmarkimi naalakkersuisut suleqatigalugit aalajangerneqartariaqassaaq.

Suleqatigiinneq tamanna namminersornermut inatsit kiisalu Danmarkimi naalakkersuisut Namminersorlutillu Oqartussat akornanni FN-ip silap pissusia pillugu ataatsimeersuarnerata ataani silap pissusiata allanngoriartorneranut tunngatillugu suleqatigiinnissamut isumaqatigiisummi

tungaviusut tungavigineqartariaqassapput. Tassa suleqatigiinneq namminersornermut inatsimmi naligiinneq ataqeqatigiinnerlu tungavigalugit Danmarkip Kalaallit Nunaatalu suleqatigiinnerat, suliaasaqarfiillu silap pissusianut tungasut Kalaallit Nunaannit akisussaaffigineqalernikuunerat tassani aamma eqqarsaatigineqassaaq. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi Parisimi Isumaqatigiissut ilaatinneqanngilaq, isumaqatigiissulli FN-ip silap pissusia pillugu ataatsimeersuarnermik tungaveqarpoq taamaalillunilu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi tungavigineqartut naapertuuttutut isigineqartariaqarput.

Tamanna tungavigalugu Kalaallit Nunaat Danmark suleqatigalugu, Danmarkip EU-NDC aqutigalugu pisussaaffinit allaanerusumik, annikillisaanissamik aalajangiissappat inatsisitigut tamanna aporfissaqanngilaq. Matumunnga ilanngullugu Kalaallit Nunaat annikillisaanissamik pisussaaffilerneqassappat ass. aatsitassarsiornermut umiartornermullu immikkoortut (sektor) ilaatinneqannginnissaat periarfissaassaaq.